

Η ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

**Γιώργος Πουκαμισάς
Πρέσβυς ε.τ.**

Η σχέση μας με την Ουκρανία είναι παλαιά, πολυσχιδής και όχι μονοσήμαντη. Διαφορετικοί είναι οι δεσμοί μας με τον χώρο και την ιστορική οντότητα, από την σχέση με το κράτος της Ουκρανίας, όπως αναδύθηκε με την διάλυση της ΕΣΣΔ.

Οι Έλληνες είχαν παρουσία στην βόρεια ακτή του Ευξείνου χιλιετίες πριν μορφοποιηθεί ο χώρος που σήμερα αποτελεί το ουκρανικό κράτος. Σπουδαίες αποικίες, όπως η Ολβία και η Τύρας, ιδρύθηκαν τον 7ο και 6ο αι. π.Χ. Το Βυζάντιο επεξέτεινε δραστικά την σφαίρα επιρροής του με το ομαδικό βάπτισμα των Ρώσων του Κιέβου υπό τον Βλαδίμηρο, το 988 μ.Χ. Σε δύσκολους χρόνους, το Φανάρι εργάστηκε για την τόνωση του ορθόδοξου φρονήματος που πιεζόταν από τον Πάπα και τους καθολικούς βασιλείς της Πολωνίας, που ήταν τότε κυρίαρχη δύναμη (1595). Δύο αιώνες αργότερα οι Κερκυραίοι σοφοί Ευγένιος Βούλγαρις και Νικηφόρος Θεοτόκης ανελάμβαναν επίσκοποι με την εύνοια της Μεγάλης Αικατερίνης στις εκτάσεις της «Νοβορωσίας», νότιας Ουκρανίας. Την ίδια περίοδο Έλληνες της Κριμαίας με την πειθώ της Αικατερίνης ίδρυσαν την Μαριούπολη, ενώ άλλοι, έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της Οδησσού, που ιδρύθηκε ως το μεγάλο ρωσικό λιμάνι του νότου, το 1794. Είκοσι χρόνια αργότερα, 1814, εκεί συγκροτείτο η Φιλική Εταιρεία. Το 1919, το Α΄ Σώμα Στρατού, ανέλαβε ζημιογόνες επιχειρήσεις κατά των Μπολσεβίκων στην ενδοχώρα της Οδησσού. Χαρακτηριστικό της συγκρούσεως ταυτοτήτων και προσλήψεων είναι ότι άλλοτε γίνεται λόγος για επιχειρήσεις στη μεσημβρινή Ρωσία, άλλοτε για την εκστρατεία στην Ουκρανία.

Το σημαντικότερο ίσως μεσαιωνικό μνημείο του Κιέβου είναι ο ναός της Αγίας Σοφίας (11ος αι. μ.Χ.), ναός κατακάλυπτος με βυζαντινά ψηφιδωτά και αγιογραφίες.

Οι σημερινοί Ουκρανοί, πιστοί ως επί το πλείστον Ορθόδοξοι, διχασμένοι κανονικά και διοικητικά, δεν συνδέουν απαραίτητα την Ορθοδοξία με τη σύγχρονη Ελλάδα, ενώ αναφέρονται στο Άγιο Όρος με πολύ σεβασμό και αγάπη.

Η επικοινωνία μας με το κράτος Ουκρανία (1991), από τα πράγματα διέπεται από τη λογική των διακρατικών σχέσεων, του Διεθνούς Δικαίου και της προσλήψεως των εκατέρωθεν συμφερόντων. Είναι σχέση εγκεφαλική. Δεν μας συνδέει αίφνης ο ψυχικός δεσμός ο οποίος - παρά τις διακυμάνσεις - υπάρχει ανάμεσα σ' εμάς και τους Σέρβους. Οι Ουκρανοί, έθνος αυτοτελές που ακόμη διανύει οδό μακρά προς ωρίμανση, για χρόνια μας έβλεπαν μέσα από το πρίσμα συμπάθειάς μας προς τους Ρώσους. Εμείς πάλι τους βλέπαμε ως τους δύσκολους μικρούς αδελφούς των Ρώσων.

Η σχέση μας με την Ουκρανία, είναι επίσης συνάρτηση της επικοινωνίας μας α) με την Ρωσία, β) με την Τουρκία, γ) με την όλη Δύση, μάλιστα από το 2013/14.

Η επίθεση της Ρωσίας και ο αιματηρός πόλεμος που μαίνεται έχει δημιουργήσει και για εμάς πρωτόγνωρες καταστάσεις. Είναι ζήτημα υπαρξιακό για τους Ουκρανούς, ούτε είναι του παρόντος συζήτηση για τα πολιτικά και διαπραγματευτικά σφάλματα που διέπραξε το Κίεβο στο παρελθόν.

Η αλαζονεία όμως που διατρέχει το Κίεβο στη διπλωματική επικοινωνία με την Ελλάδα, είναι απαράδεκτη και αποκρουστέα. Η Ελλάδα ακολουθεί πολιτική σύμφωνη με τις αξίες και τα συμφέροντά της. Συμμορφώνεται με τις κατά της Ρωσίας κυρώσεις, οι οποίες, όπως ήταν προβλέψιμο, πλήττουν περισσότερο τις ευρωπαϊκές κοινωνίες, ενώ ο χειμώνας αγγέλλεται δριμύς. Και όλα αυτά για την Ουκρανία, η οποία δεν έτεινε πάντοτε ευήκοο ους στις συμβουλές της Ε.Ε, πριν και μετά το 2014.

Η χώρα μας έχει κάνει πολλά για το Κίεβο, έστω και αν δεν θίγεται η αμυντική διάταξή μας στη νησιωτική και χερσαία γραμμή των πρόσω. Επί πλέον, ποτέ η Ελλάδα δεν ώθησε

την ηγεσία της Ουκρανίας σε λάθος επιλογές. Ο πρώην πρόεδρος Λεονίντ Κούτσμα έχει γνώση αυτού. Υποστηρίξαμε την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας, αποδοκιμάσαμε την ξένη επιβουλή, και ενθαρρύνσαμε, από κοινού με τους εταίρους και συμμάχους μας, όταν ακόμη υπήρχε χρόνος, την εφαρμογή των πρωτοκόλλων του Μινσκ (2ο, 12.02.2015). Συνεισφέραμε γενναία στη στελέχωση της δύναμης επιτήρησης (SMM) του ΟΑΣΕ στη γραμμή αντιπαράταξης στο Ντονμπάς. Βάλαμε στο ψυγείο υποχρεώσεις της Ουκρανίας από παραγγελίες στρατιωτικής φύσεως, λόγω των περιστάσεων. Επί πλέον, χιλιάδες Ουκρανοί υπηρετούν ανά πάσα στιγμή στον ελληνόκτητο εμπορικό στόλο, οι οποίοι προφανώς ενδιαφέρονται να μην θιγούν τα συμφέροντά τους και εκείνα της εργοδοσίας τους.

Η Ελλάδα, αντιμετωπίζει την Ρωσική Ομοσπονδία και την Ουκρανία, παρά την κοινή ιστορία τους, κατά τους κανόνες των διακρατικών σχέσεων, ως δύο διαφορετικά, ανεξάρτητα και κυρίαρχα κράτη. Υπό κανονικές συνθήκες, η σχέση μας με κάθε ένα από τα δύο κράτη, εξελίσσεται αυτοτελώς και αυτονόμως. Το γεγονός ότι η Μόσχα καταπατεί θεμελιώδεις αρχές και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, επηρεάζοντας έτσι τη δυνατότητα ομαλών σχέσεων με την Ελλάδα, για άγνωστο χρονικό διάστημα, δεν παρέχει κανένα δικαίωμα στο Κίεβο, που δεν έχει πάντοτε διακριθεί για φιλικές προς την Ελλάδα και την Κύπρο κινήσεις - δεν λησμονείται η εμφάνιση του προέδρου Ζελένσκι στη Βουλή μας και την κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων, τον περασμένο Απρίλιο -, να επιχειρεί να υπαγορεύσει πολιτική στην Αθήνα. Η Ελλάδα είναι και πρέπει να είναι χώρα Ελευθερίας του Τύπου και της σκέψης, καταφύγιο στους δεινοπαθούντες από τον πόλεμο συνανθρώπους μας, ευρωπαϊκή Δημοκρατία, όπου ο δημόσιος τομέας της οικονομίας είναι με σαφήνεια διαχωρισμένος από τον ιδιωτικό.